

HINDENBURGOVA ČRTA JE PREBITA.

PRORAČUN ZA FISKALNO LETO 1919.

POMOŽIL SE JE ZA \$8,000,000,000.

Ves proračun znaša \$38,000,000,000.

Washington, D. C. — Državni troški za fiskalno leto 1919 bodo znašali blizu 38,000,000,000. Tako visoke vsote do danes še ni izdala nobena država v enem letu za kritje svojih stroškov. Senadni finančni odsek še vedno razpravlja o osem milijardni davčni predlogi, poračunski zborniški odsek pa pripravlja nov vojni proračun, ki se bo približal osim milijardam. Ta proračun se povzraha na \$454,000,000, ki jih zahteva plovbeni odbor za gradnjo novih ladij, in za \$34,000,000, ki pojdejo za gradnjo ladjedelnic.

To pomeni, da bo treba \$30,000,000,000 preskrbeti z zadolženjimi ali drugimi vrednostnimi papirji. Če se ta dolg razdeli na 100,000,000 prebivalcev v Združenih državah, pride na vsakega \$300, poleg pa še \$80 davka.

Kongresnik Sherley, predsednik zborniškega proračunskega odseka, bo skušal znižati postavke v gotovini in vnaprejšnjem plačevanju, da se ne more izplačati za manj gotovine, ko jo zahteva. Mr. Sherley predlaga, da zniža troške, da vlada le dobi oblast, koliko sune potrošiti, mesto da se ji postavke nakažejo v gotovini. Kljub temu ostane dejstvo, da bodo troški v gotovini koncem fiskalnega leta znašali \$38,000,000,000. Sklenjene pogodbe in proračuni znašajo še \$29,791,241,733,67. Vojni department, mornariški department in plovbeni odbor potrebujejo \$7,969,000,000. Razno, o kateri se le razpravljajo, pa pomenijo troške na približno \$8,000,000.

Člani proračunskega odseka so mabili, da bodo davki (\$8,000,000,000) in posojilo svobode (\$16,000,000,000) krili vse troške v prihodnjem fiskalnem letu. Davčna predloga ni bila preje odposlana iz zbornice, dokler ni general March, šef generalnega štaba, izjavil, da potrebujejo še \$7,000,000,000, da krijejo vse troške, ki so potrebni prihodnjo spomlad za naval na Nemce.

V kongresu se ni razvila opozicija proti dovoljenju kredita, tudi pacifisti so za vojni kredit.

KUPUJTE ZADOLŽNICE SVOBODE.

Washington, D. C. — Devet delovnih dni v kampanji za posojilo svobode je minilo in ostane jih še deset. V teh devetih dneh je bilo podpisane posojila od določene vsote le za \$1,600,000,000.

Podpisovanje posojila svobode se v prvih devetih dneh deli po distriktih:

Distrikt	Podpisane posojila	V odstotkih
St. Louis	\$122,043,700	12.4
Minneapolis	95,715,380	11.5
Portland	109,115,900	13.8
Chicago	279,477,350	24.0
San Francisco	124,495,100	15.4
Dallas	22,629,000	2.4
Richmond	155,149,100	17.5
Cleveland	22,509,400	2.4
New York	387,502,000	43.7
Philadelphia	95,652,100	11.7
Atlanta	29,487,300	3.5
Kansas City	30,621,100	3.6

Treba je, da se oprimejo agitacijskega dela za posojilo svobode vsi, ki lahko krivijo temu delu nekaj časa, da bo podpisana določena vsota v času kampanje.

TRJE OFICIRJI UBITI PRI KOLIBU V IRAKU.

Fort Worth, Tex. — Trije lajnanti so bili ubiti, ko sta blizu Kellarja udarili skupaj dve letali. Mrtvi so: Theodore Marrs, R. J. McNaught in Frank H. Smith. Ranjen je lajtnant A. L. Seely.

SENAT ZNIZAL DAVEK NA ŽGANJE.

Z ZNIZANJEM DAVKA MISLI POSPEŠITI KONZUM.

Davek na brzojavke, telefonska in brezžična sporočila ostane povzraha.

Washington, D. C. — Senadni finančni odsek je znižal davek na žganje od \$8 na \$6.40 za galono. Zbornica je določila \$8 davka na galono žganja. Dvojni davek za pivo in vino ostane.

Sedanji davek na galono žganja znaša \$3.20. Odsek je radi tega znižal davek na žganje, da pojde hitreje od rok. Ako bo žganje prodano, preden stopi prohibicija v veljavo, bo vseeno vrglo \$795,000,000 davka, torej ravno toliko, kolikor ga je hotela dobiti zbornica z visokim davkom.

Senator Simmons, predsednik finančnega odseka, je dejal, da se je odsek pri razpravi o opojnih piščah oziral na prihajajočo prohibicijo. Splošna prohibicija postane veljavna s prvim julijem, in če se zniža davek na opojne piščice, bodo opojne piščice do tega časa konzumirane.

Odsek je sprejel dodaten predlog z ozirom na opojne piščice za izvoz, po katerem so piščice prost davke, ki jih izvozijo v zavezniki države, opojne piščice, ki gredo v nevtralne države, so pa podvržene davku.

Senadni odsek je potrdil osem odstotni davek za vozilno in Pullmanove voze, povzraha davek na brzojavke, telefonska in brezžična sporočila, ki ga je določila zbornica.

Davek za transportiranje olja po ceveh je tudi povzraha. Zavarovalniški davek je bil sprejet začasno.

MASARYKOV SHOD.

Chicago, Ill. — V Avditoriju se je zbralo do pet tisoč oseb, Čehov, Slovakov, Slovencev, Hrvatov, Srbov, Poljakov in Američanov, da slišijo češkega revolucionarja profesorja Masaryka.

Shodu je predsedoval Samuel Insul, ki je predstavil Masaryka, kot de facto predsednika novega zaveznika, češko-slovaške republike.

Profesor Masaryk je dejal, da nemška in avstrijska avtokracija reprezentirata zvezo avtokracije in teokracije se opirata na božjo pravico vladarjev. Povdaril je, da se demokracija bojuje za "svobodno cerkev" in "svobodno državo" in ne za "državno cerkev".

"Geografija lega združuje tri tiranske države: Nemčijo, Avstrijo in preostanke srednjega veka Turčije proti civilizaciji in svobodnemu svetu. To je naravna zveza," je rekel profesor Masaryk.

Definiral je tudi besedo demokracija, kaj pomeni. Rekel je, da demokracija pomeni "dobro upravo za ves narod; pravilno organiziranje dela, da ne živimo posamezniki brez dela; na kratko: svoboda, enakost in bratstvo."

Govoril je tudi Hrvat dr. H. Hinkov, ki je zahteval, da se mora Avstrija razkosati, in je izjavil, da je zmaga že izvojevana, treba je še majhnega napora, da se izvrši zadnji sune.

MAJHEN VZROK VELIKO UČINEK.

Michigan City, Ind. — Max Hirschman, star petdeset let in bilski salunar, je bil obtožen, da je vtilotapil žganje v državo. Obtožba ga je tako prišla pri sreči, da je vzel puško in se ustrelil.

SOVRAŽNIK MDRA OSTAVITI OSVOJENO OZEMLJE.

Odgovoriti mora na predsednikova vprašanja.

Washington, D. C. — Dokler se Nemčija in Avstrija ne umakneta iz Belgije, Francije in drugega zasedenega teritorija, ne bo premirja.

Dokler centralne sile ne sprejmejo pogojev, ki jih je proglasil predsednik Wilson, seveda v detajlih, ne bo mirovni pogajanj. Kompromis s prusko vojaško avtokracijo ne bo.

Tako sodijo Združene države in zavezniki o mirovni ponudbi nemške vlade in v tem smislu je odgovoril predsednik Wilson hadenskemu princu Maksimilijanu, nemškemu kancelarju.

Predsednikova nota je deloma direktna in deloma odgovor, deloma pa zahteva nadaljnjih informacij z ozirom na pomen in avtoritativnost nemškega poziva, da prenehajo sovražnosti.

Kadar bodo predsednik in zavezniki imeli jasen odgovor, iz katerega je spoznati, da Nemčija res želi tak mir, ki obvaruje svet pred nadaljnjimi vojnami, ali če je to le šahova poteza avtokratov centralnih sil, s katero nameravajo opehariti zapadno demokracijo, bo Nemčija dobila definitiven odgovor.

Nemčija mora sedaj odgovoriti prva in od njenega odgovora je tudi odvisno, kako odgovori predsednik Wilson.

Mr. Wilson je dal prilliko nemškemu kancelarju, da odgovori, da res sprejme njegove predloge, ali se jim samo približuje.

Predsednik Wilson ni zapri vrat, ampak jih je pustil na široko odprta, da se lahko sklene mir, ki osigura vsem narodom eksistenco. Prepustil je nemškemu ljudstvu, če njegovi vladarji nočejo takega mira, da odgovori, da se strinja z njimi.

Zdaj so vrata odprta za mir in pruski militaristi ne morejo več lagati nemškemu ljudstvu, da ga nameravajo uničiti. Združene države in zavezniki, češ, da je predsednik odklonil mir na podlagi njegovih pogojev.

Govor nemškega kancelarja v nemškem državnem zboru priznava, da je nemški kancelar pričakoval, da bo ponudba na kratko odklonjena, kajti v svojem govoru je namignil, da ne pričakuje, da bodo njegovi predlogi sprejeti in zategadelj mora nemško ljudstvo realizirati, da se bojuje za samoodržanje.

Predsednik Wilson ni šel v nastavljen past. Ne da bi odklonil predlogov, je prepustil gospodini v Berlinu, da odgovore, če res zahtevajo pravičen mir.

Glede premirja, za katerega je vprašala Nemčija, je predsednik odgovoril definitivno. Dejati je:

"Kar se tiče sugestije za premirje, je predsednik primoran izjaviti, da ne more predlagati vladam, s katerimi je vlada Združenih držav zedinjena proti centralnim državam, naj ustavijo vojno, dokler so armade centralnih držav na tleh zaveznikovih držav. Prava zaupnost pri razpravah za mir zavisi od tega, da centralne države takoj umaknejo svoje čete povsod iz invadiranih teritorijev."

Upravni uradniki, ki so se udeležili konference v Bell hiši, preden je bila nota izdelana, tolmačijo, da pride do premirja, če se

PROTIDINASTIČNI IZGREDI NA BAVARSKEM.

NEMŠKO LJUDSTVO NERVOZNO PRIČAKUJE WILSONOVEGA ODGOVORA.

Wilson je poslal noto z vednostjo o notranjih razmerah v Nemčiji in Avstriji.

London, 9. okt. — "Mail" je danes prejel poročila o velikih izgrelih na Bavarskem. Izgreši so naperjeni proti bavarski vladajoči dinastiji.

Amsterdam, 9. okt. — Indirektna poročila z Dunaja govore, da se tam pripravlja velik politični preobrat. Opozicijska stranka deluje za strmoglavljenje sedanje cesarske vlade. Ako se to posreči, tedaj pride do senzacionalnih dogodkov med Avstro-Ogrsko in Nemčijo.

Kodanj, 9. okt. — Iz Berlina javljajo, da ljudstvo tanka nervozno pričakuje Wilsonovega odgovora na nemško ponudbo za premirje. Državni zbor je sklican za jutri v svrhu razpravljanja o miru. Nemška vlada upa, da v tem času prejme Wilsonov odgovor. Berlinsko časopisje namiguje, da je Amerika zavrgla ponudbo Nemčije.

Paris, 9. okt. — "Le Matin" je dobil informacije iz Curiha, da je neki poljski poslanec predlagal v nemškem državnem zboru, da zbornica odobri trinajsto točko Wilsonovega mirovnega programa, ki določa neodvisno in združeno Poljako, acetoječo iz vseh delov sedanje razkosane Poljske. Predlog je izzval ogromni vihar in povske so letele od vseh strani iz govornika.

Washington, 9. okt. — Vladni uradniki so danes izjavili, da predsednik Wilson dobro ve, kaj se godi za zagrinjalom cenzure v Berlinu, Carigradu in na Dunaju in zato je s svojo večerajšnjo noto, vsebujočo tri vprašanja na nemško vlado, odrezal vsako nepotrebno diskusijo o miru. Nemčija ne bo prav nič zavračevala časa in čineca o miru tjavendan, temveč povedati mora vsemu svetu, kaj pravzaprav misli o Wilsonovih pogojih in kakšna so njene garancije za premirje. Wilson ima v posveti informacije, ki kažejo, da je bila prava panika v nemškem vojnem stanu, ko so bili poučeni, da bo Amerika še letos imela dva milijona mož na fronti; predsednik je ravno tako dobro informiran o resničnem položaju v Avstro-Ogrski. Na podlagi te informacije je organizirana vsa mirovna akcija ameriške vlade.

Govori se, da bo Wilson stopil pred kongres, kadar prejme od Nemčije odgovor na svojo večerajšnjo noto, in seznanil poslance o svojem nadaljnjem nastopu proti centralnim državam.

Vladni krogi in drugi diplomatje so trdno prepričani, da je v Wilsonovi zahtevi za izpraznitev invadiranih dežel kot pogoj za premirje vtieta tudi Rusija. Wilson ni nikdar priznal brest-litovskega pakta, valed tega on smatra Rusijo še vedno za članico entente.

"Nota je mojsterski dokument", pravi London.

London, 9. okt. — Wilsonova nota, vsebujoča tri vprašanja na nemško vlado, ki je prišla v London sinoči, je povzročila v splošnem veliko navdušenje. Splošno mnenje je, da je nota mojsterska diplomatska poteza. Hohenloernei so potnjenji v kot, kjer morajo sprejeti Wilsonove pogoje in izprazniti okupirane teritorije, ako se nočejo pokazati.

(Dalje na 3. str. 1. kol.)

Razbit je obrambni sistem nemških zakopov.

UJETIH JE DESET TISOČ NEMCOV.

Bitka se nadaljuje na odprtem polju.

London, 9. okt. — Glasovita Hindenburgova črta je končno prebita! Angleške in ameriške čete pod vodstvom generala Bynga in Rawlinsona so v ponovni ofenzivi večerj adrobile zadnji obrambni sistem nemških zakopov na dvajset milj dolgi črti in prodrl pet milj daleč na odprto polje med Cambraim in St. Quentinom. Število vjetnikov je še večerj naraslo na 10,000 mož, od katerih so Američani vjeli 3000. Vojni stan javlja, da je bil Cambrai večerj poškodovan plina in britske čete se mesto stalno okupirale. Hamillies, severno od ceste Cambrai-Valenciennes, je padel vavaznikom v roke. Američani in Angleži so povolili ofenzivo danes jutraj in večerj. Bitka se nadaljuje na odprtem polju.

Po danšnjih vesteh v bojih na perira kavalarija s "tenki" vred daleč pred četami pehote. Na omogih krajih so Anglo-Američani prišli za hrbet sovražnim topniškim položajem. Plen topov je velik, tako velik, da jih še ni bilo mogoče prešteti.

Vojaški kritiki povdarjajo veliko važnost večerjaje smage Američanov in Angležev in pravijo, da lahko vsak trenutek sledi usodna katastrofa nemške armade s polonim vse zapadne fronte. Hindenburgova črta ima zdaj dvajset milj široko luknjo, katero bodo Nemci težko zamašili; ako je naglo ne zamaše, tedaj so izgubljeni.

Ameriške čete danes prodirajo proti Bohajnu, strategičnemu železniškemu središču enajst milj severovzhodno od St. Quentina. Bohajn je železniška centrala za vsa nemško fronto od Flandrije do Šampanije. Američani so okupirali Brancourt-le-Grand in Premont (devet milj od St. Quentina) in so zdaj komaj še dobri dve milj od Bohajna.

Angleške čete so pa medtem okupirale Baugard, Servain, Malineourt, Wallineourt z vsemi zakopi v okolici. Villers-Outraux, Hesdainesnes, Serainvillers, Niergnies, Fresnes-le-Montauban, Neuveureil in hrib Montbrehain. Vse te postojanke se nahajajo od devet do dvanajst milj južnovzhodno, zapadno in severozapadno od St. Quentina.

Francosi so na desnem krilu prodrli več kot dve milj na pet milj široki fronti in osvojili so važne hribe v okolici Rouvroya in mnogo vas.

Francoska armada generala Gourauda je istočasno napadla in prodrla dve milj v okolici Mauchaulta vzhodno od Remsa.

Američani prodri štiri milje in v vseli štiri mesta ob Masi.

Paris, 9. okt. — Nemci so končno izpraznili gozd Argonne.

Američani so večerj vnovič napadli severno od reke Arnes na šampanjski fronti in prodrli dve milj severno od St. Pierra. Dosegli so Laneon. Tako poroča vojni stan.

Z ameriško armado na šampanjski fronti, 9. okt. — Američani so večerj napredovali dve do tri milje in vjeli 400 mož. Napadli so na obeh straneh St. Etiennea, ki je zdaj čvrsto v naših rokah. Američani so napredovali dve do tri milje in vjeli 400 mož. Napadli so na obeh straneh St. Etiennea, ki je zdaj čvrsto v naših rokah. Američani so napredovali dve do tri milje in vjeli 400 mož. Napadli so na obeh straneh St. Etiennea, ki je zdaj čvrsto v naših rokah.

(Dalje na 3. str. 1. kol.)

VREME.

Danes lepo vreme, v temperaturi ne bo spremembe.

Solnčni vzhod ob 6.56 a. m.; solnčni zahod ob 6.19 p. m.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izšla dvakrat na teden v nedeljo in v ponedeljek.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglaševanja po dogovoru. Rokopisi se ne vratajo.

Narodna Zveza Slovencev (vsega) in Kanada \$8 na leto, \$1.50 za pol leta in 75c za tri mesece; Chicago in inozemstvo \$4.50 na leto, \$2.25 za pol leta, \$1.12 za tri mesece.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2887 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Issued daily except Sunday and Holidays.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$8 per year; Chicago and foreign countries, \$4.50 per year.

Address:

"PROSVETA"

2887 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

Telefon Lawndale 4638.

Datum v oklepaju n. pr. (Sept. 30. 18) poleg vsakega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovito jo pravčasno, da se vam ne ustavi list.

NAPREJ DO \$6,000,000,000.

Kupujmo zadolžnice svobode! Zdaj je čas, ko se tresejo nemški in habsburški avtokratje in proučajo za mir, da pokažemo svojo trdno voljo: avtokratja se mora pogubiti. Ne odnehajmo pri podpisovanju četrtega posojila svobode, ampak naprej, dokler ne bo podpisana določena vsota, kajti vsako obotavljanje bi gospodje v Berlinu in na Dunaju tolmačili, da avtokratja še ostane na prestolu.

Na stotisoče mož je padlo v tej vojni, na stotisoče vdov plaka za svojimi možmi in na stotisoče sirot vprašuje kedar se vrne oče domov, ki ga že krije zemlja na bojišču. Požgana so cvetoča industrijska mesta, uničene so vasi, opustošena so rodovitna polja in uničeni so dobro zaraščeni gozdi. Na stotisoče ljudi je pomrlo lakote ali pa za boleznimi, ker niso imeli zdravniške pomoči. In vse to se je zgodilo, ker so domisljavi avtokratje v Berlinu in na Dunaju zaslanjali, da hočejo biti gospodari do Indijskega oceana, gospodari nad Evropo, da nekega dne ukazujejo vsemu svetu. Provocirali so najbolj krvavo vojno, ki jo je videl do danes svet, ker so mislili, da so njih vojne priprave tako daleč dozorele, da lahko z mečem podjar-mijo ves svet. Izžvali so vojno in imajo jo. V začetku vojne in še lani so bahavo izjavljali, kako bodo delili svet in mu ukazovali, dokler je zmagovala njih vojna mašina nad nepripravljenimi narodi za vojno. Zdaj so vtihnili o zmagah, toda od svojega namena še niso popustili.

Demokraciji, nepripravljeni narodi so popravili, kar so zamudili in "nepremagljiva" vojna mašina avtokratov v centralnih državah se je pričela krhati. Avtokratje so spoznali svojo zmoto, ko so se pričele njih armade umikati in se ne morejo več ustaviti, in radi bi zdaj demokracije narode prevarili z diplomatskimi potezami za sčlove njih končne zmage, ki pride tako zanesljivo, kot prihaja za dnevom moč, za nočjo pa zopet dan.

In če bi se demokraciji narodi dali omamiti od sirenskih glasov, ki zdaj prihajajo iz Berlina ali z Dunaja, bi njih potomci drago plačali njih napako. Avtokratje bi si zopet opomogli, izdelali bi mogočno vojno mašino in se v ugodnem trenutku zopet navalili na svet ob časa, ko bi najmanj pričakoval vojno. In to je treba preprečiti s popolno zmago, da se avtokratje podajo brezpogajno, na milost in nemilost.

Mirovna ofenziva je namenjena tudi podpisovanju četrtega posojila svobode. Z njo hočejo sugerirati ameriškemu ljudstvu, da je mir pred durmi. Naš odgovor pa ne more in sme biti drugačen, da zanesljivo zadržimo moč avtokratov, kot naprej do \$6,000,000,000 posojila svobode! Vsakdo naj stori svojo dolžnost in podpiše toliko zadolžnic svobode, kot mu dopušča njegove gospodarske razmere in določeno vsoto homo dosagel že nekaj dni pred zaključkom kampanje.

KAJ JE VOLILČEVA DOLŽNOST.

Združene države so demokracijska republika. Zakone delajo ljudski zastopniki v kongresu, kongresu in občinskem svetu, ki jih izvoli ljudstvo.

Letošnjo jesen homo imeli volitve dne 5. novembra. To je prvi terek v prihodnjem mesecu.

Dolžnost vsakega volilca je, da se prepriča, če je njegovo ime zanešeno v volilni imenik. V nekaterih državah bodo sestavili popolnoma nove imenike volilcev. Kjer se to zgodi in postava tako zahteva, je treba, da se vsak volilec registrira.

Volilec, ki je tako malomaren, da se ne prepriča, če je njegovo ime zanešeno v imenik volilcev, ali ki se ne registrira, če zakon zahteva novo sestavo volilnih imenikov, je boljši, da na volilni dan ostane doma. Na glas takoga volilca menda ni noben kandidat ponosen, če ra-

čuni z zavednostjo volilcev, ki se še toliko ne pobriga za volitve, da se prepriča, če bo lahko glasoval na volilni dan. Takemu volilcu je vseeno, kdo je v postavodajnem zboru, Peter ali Jaka, ali kakšne postave sprejemajo.

Mnogi postavodajci, katerim je potekla doba, bodo zopet kandidirali. Na volilni dan ima ljudstvo moč, da jih zopet izvoli ali odkloni. Da volilec ve, kako mu je glasovati, se mora tudi brigati za vse dogodke, ki se dogode v postavodajnih zborih. Volilec, ki čaka, da mu bodo drugi svetovali, kako naj glasuje, je slab volilec, ker nima lastne sodbje, ali je pa duševno spal zadnja leta in se ni brigal, kaj se godi v postavodajnih zborih.

Najbolj pomilovanja vredni so oni volilci, ki po končanih volitvah zabavljajo kandidatu, za katerega so glasovali. Taki volilci izročajo sami sebi ubožno spričevalo, kajti njih zavajilce dokazujejo, da so glasovali kar tje-vendan in da so kandidata poznali komaj po imenu.

V Združenih državah ima ljudstvo moč, da izvoli svoje zastopnike, zato je pa sveta dolžnost vsakega volilca, da se pobriga, da je njegovo ime zanešeno v volilni imenik in kaj se godi v občinskem svetu, legislaturi in kongresu. Volilec, ki se ne briga za take reči, je coklja človeškemu napredku in razvoju.

DOPISI.

Lawrence, Pa. — Zopet se približuje čas, ko se bodo zbrali zastopniki slovenskih organizacij na konferenci okrajne organizacije Slov. rep. združenja za zapadno Pennsylvanijo, ki se bo vršila četrto nedeljo v oktobru v Pittsburghu, Pa. Sestali se homo, da napravimo pregled čez naše dosedanje delo, ki smo ga izvršili po zadnji konferenci in da si začetno pot, po kateri homo najprej prišli do cilja, da še bolj izpolnimo našo organizacijsko propagandno in drugo delo. Prepričani sem, da niso bili zastopniki naših organizacij še na nobenem dosedanjem sestanku tako razpoložni, kot bodo na prihodnjem v Pittsburghu, kjer bodo imeli veliko siliati poročila delegatov o konvenciji SRZ v Chicagu in druga poročila, ki jih bodo prebrčevala, da smo na pravem potu in na potu vedno lepših uspehov. Naše delovanje je pričelo roditi sad, in da ga obrodí popolnoma, moramo vstrajati pri našem delu.

Poslijte vaše zastopnike dne 27. oktobra v Pittsburgh na konferenco SRZ. Priidite pa tudi sami, kajti ta velevažni sestanek homo zaključili z velikim shodom, na katerem homo nastopili naš znani rojak Frank Kerpe. Bil sem na seji S.A.P.Z. v Pittsburghu, katere namen je agitirati med tam živimi rojaki za nakopovanje Liberty bonds in za kupovanje vojno varčevalnih znakov. Na tej seji so nam rojaki objavlili, da nam bodo šli v vsah ožirih na roko pri pripravih za to konferenco. Dvorano imamo na razpolago. Za oddaljene udeležence bodo pripravili gostja jedila. Pevski zbor Presbiter iz Pittsburgha nam bo zupel pred pričetkom shoda nekaj pesmi, godbene točke bo pa proizvajala Slovenska godba iz Chionomburga. Preskrbljeno je vse, da bodo udeleženci poleg resnega, dela, ki ga imajo izvršiti ob tej priliki, užili tudi nekaj duševnega morda.

Na zborovalnem prostoru homo že ob 10. dopoldne, da čevšim nekatere najbližje posle, kot pobiranje prispevkov, da potem predložim knjige v pregled nadzornemu odboru. Počeno ob polne se prične naša seja, ki jo moramo vsled kratkega časa, ki ga homo imeli na razpolago, končati že ob 2. popoldne. Ob dveh se prične shod, na katerem nastopijo naši govorniki. Urediti moramo čas tako, da imi, ki morajo oditi ob 4. popoldne, že ob tem času lahko odidejo, in da ho ob enem "čevšim del programa še tudi končan. Torej, da smo na jasnem. Prispevki se prične pobirati ob 10. dopoldne. Ob polne prične konferenca in ob 2. shod. Med odmorom ho pelo pevsko društvo Presbiter in igrali ho cemburška godba.

Ne vstrahšite se vremenskih ne-prihlik ali drugih zadržkov, tem-več priidite na to konferenco in shod. Zelo želim, da se v Pittsburghu so ugodno. Dvorano je dovolj velika, zato vsi tagovori odpadejo. Kdor ima resno voljo pomagati severu, ta ho gotovo prišel četrto nedeljo v oktobru v Pittsburgh na konferenco okrajne org. S. R. Z. za zapadno Pennsylvanijo. Naša dolžnost je, da pomagamo našemu narodu do tega, kar je vsakemu najdražje, in to je svoboda.

Na zborovalnem prostoru homo že ob 10. dopoldne, da čevšim nekatere najbližje posle, kot pobiranje prispevkov, da potem predložim knjige v pregled nadzornemu odboru. Počeno ob polne se prične naša seja, ki jo moramo vsled kratkega časa, ki ga homo imeli na razpolago, končati že ob 2. popoldne. Ob dveh se prične shod, na katerem nastopijo naši govorniki. Urediti moramo čas tako, da imi, ki morajo oditi ob 4. popoldne, že ob tem času lahko odidejo, in da ho ob enem "čevšim del programa še tudi končan. Torej, da smo na jasnem. Prispevki se prične pobirati ob 10. dopoldne. Ob polne prične konferenca in ob 2. shod. Med odmorom ho pelo pevsko društvo Presbiter in igrali ho cemburška godba.

Ne vstrahšite se vremenskih ne-prihlik ali drugih zadržkov, tem-več priidite na to konferenco in shod. Zelo želim, da se v Pittsburghu so ugodno. Dvorano je dovolj velika, zato vsi tagovori odpadejo. Kdor ima resno voljo pomagati severu, ta ho gotovo prišel četrto nedeljo v oktobru v Pittsburgh na konferenco okrajne org. S. R. Z. za zapadno Pennsylvanijo. Naša dolžnost je, da pomagamo našemu narodu do tega, kar je vsakemu najdražje, in to je svoboda.

Na zborovalnem prostoru homo že ob 10. dopoldne, da čevšim nekatere najbližje posle, kot pobiranje prispevkov, da potem predložim knjige v pregled nadzornemu odboru. Počeno ob polne se prične naša seja, ki jo moramo vsled kratkega časa, ki ga homo imeli na razpolago, končati že ob 2. popoldne. Ob dveh se prične shod, na katerem nastopijo naši govorniki. Urediti moramo čas tako, da imi, ki morajo oditi ob 4. popoldne, že ob tem času lahko odidejo, in da ho ob enem "čevšim del programa še tudi končan. Torej, da smo na jasnem. Prispevki se prične pobirati ob 10. dopoldne. Ob polne prične konferenca in ob 2. shod. Med odmorom ho pelo pevsko društvo Presbiter in igrali ho cemburška godba.

Eveleth, Minn. — Dolgo časa pa je kramljalo med tukajšnimi Slovenci: "Ali bo stal, ali bo padel?" Kdo? Slovenski narodni dom. Z velikim navdušenjem so tukajšni Slovenci pričeli z akcijo za svoj narodni tempelj. Navdušenja so premnogokrat ohladi in akcije, ki so morda v korist vse naselbine, padejo v "nezavest" toliko časa, dokler se jih ne prebudi.

Na redni seji 6. oktobra se je sklenilo dati evelethskemu slovenskemu ljudstvu zadnji poziv. Sedaj je ležeče na njem. Ako hoče eno, ho stal Slov. nar. dom, ako ne, tedaj se ga prepusti usodi.

Seveda so tudi ljudje, ki delujejo na to, da se zgradi našega doma nikdar ne uresniči na najlepšem prostoru tega mesta. Kjer se dvigajo zidovi doma skoro že na polovico višine zgradbe. Rojaki, do 30. oktobra moramo splojati naš voz iz blata, ali pa ga pustiti v njem, da ga bodo potegnili ven drugi, v svojo porabo. Banka ho primorana prodati za pol gotovo poslopje na javni dražbi, ako nekaj definitivnega ne ukrenemo v tem oziru. Na zadnji seji je 22. navzočih članov sklenilo, da se zopet prične z delom. Dosedanji načrt je eden najpraktičnejših in je priporočljivo, da ga bodimo. Poslopje doma ho dvonadstropno in prostori so urejeni tako, da se ho poslopje tudi obrestovalo. V pritličju ho dvorana za društvene seje, dramatične predstave, veselice in druge prireditve. Poslopje ho popolnoma odgovarjalo potrebam. Vprašanje tukajšnih Slovencev je bilo navedeno v letaku: "Ali ho stal, ali ho padel?" Dvaindvajset navzočih članov na zadnji seji je bilo zato, da ho dom stal nam v korist, v napredek slovenske naselbine na Evelethu. V nedeljo 13. oktobra se vrši zopet seja, na kateri homo ukrepali o tem vprašanju. Prične se točno ob pol osmih zvečer v mestni hiši v sodnijski dvorani. Naj tej seji boste čuili vse, kar se tiče prizadev človeštev za narodni dom. Ako se pa sicer ho darovalci te seje ne udeležo, smo primorani pod priročkom drugih prepustiti narodni dom za naš narod propadu, kajti prešel ho v roke mogočnim spekulantom. Zadeva je sedaj pred vami. Udeležite se seje, kjer se homo natanko seznanili s situacijo. To je potrebno, da ne ho pozneje kakoga nesporazumenjenja med nami. Naš klic ho moral biti: "Naprej za narodni dom!"

Odbor Slov. nar. doma.

J. Ambrožič, zapisnikar.

Chicago, Ill. — Kot znano, je doleži predsednik Wilson soboto 12. oktobra za praznik svobode po vseh Združenih državah. Tega dne se ho vršila v tem mestu velika parada, o kateri pravijo prizidejci, da ho največja, kar se jih je še tedaj vršila v Chicagu. Zastopane bodo vse inozemske narodnosti in ravno tako tudi Slovenci. Na seji zastopnikov in zastopnic slovenskih društev, ki se ho vršila dne 7. oktobra, se je sklenilo, da se ho udeležimo tudi Slovenci, bodisi kot korporativni društva ali posamezniki. Ob tej priliki lahko pokažemo Chicagu, da živimo tu tudi Slovenci, zato je potrebno, da pridite na dan na plan vsi ti, kateri čas in razmere kolizirajo dopuščajo.

Apeliramo na tiste slovenske žentav, ki imo objekte, s katerimi ho predstavljale slovensko zastavo pri manifestaciji SRZ dne 15. sept. da se zberajo v soboto 12. oktobra ob pol enajstih dopoldne za 1903 So. Racine ave. (tam kot zadnjič, kjer se homo pripravile in pohod. Skupina ho tudi fotografirana. Povejte vašim prijateljem in znankam o tem sklepu, kajti čas je kratek in je vsled tega nemogoče razviti agitacijo za udeležbo parade v listih v toliki meri, kot bi bilo potrebno. Zato naj čuili vsaka rojakinja za dolžnost agitirati v krogu svojih prijateljev za udeležbo. M. C.

Barberton, O. — Tukajšnja slovenska kolonija je druga po velikosti za Clevelandom v tej državi. Če smo drugi po velikosti, tudi kar se tiče napredka, naj sodi slovenska javnost. Zdi se mi, da v tem oziru nimamo pričakovati zadovoljivega spričela. Slovenci v tem mestu so zaposleni v različnih tovarnah. Največje tovarne lastuje B. and W. družba, ki obratuje kotlarske delavnice (boiler works). V mestu so tudi druga industrijska podjetja, tako da pri izbiranju dela v tovarnah nismo ravno v zadregi. Na političnem polju smo nekakor mrtvi. Gibanje za osvobodjenje slovenskega naroda gledamo nekako od strani. Ne vem, ali tukajšnji Slovenci še sedaj ne morejo razumeti pojma te velikanke demokracijske borbe, da so navdani s tako mladostjo. Tudi če je hruška še tako trda, se da omehčati, Slovenci v Barbertonu pa so trdi in "neomahljivi". Ako mečeš žogo ob steno, dvakrat, trikrat, desetkrat, odletava ho vedno nazaj, in se ne ho prišla stene. Taka je z našo naselbino. Prikažuj jim luč dvajsetega stoletja še toliko, oni bodo "odletavali" nazaj v temo, kakor žoga, če jo mečeš ob steno.

Barbertonski Slovenci, ali nismo tudi mi sinovi in hčere slovenskega naroda? Ali prav nič ne vidimo gibanje ameriških Slovencev na političnem in kulturnem polju v boju za demokracijo? Vse njihovo delovanje je posvečeno enemu smotru: Poraziti avtokracijo in osvoboditi Jugoslovane. Mi pa smo kakor v veliki creni in gledamo od strani vso to borbo. Pri tem pa smo še toliko predrzni, da niti vstopnine v to areno javnosti nismo plačali. Ali mar mislite, da naše pomoči ni treba? Ali naj utrjujemo v slovenski ameriški javnosti mnenje, da smo taki zaljubljeni v habsburške ali druge krone? Ali naj pustimo, da ho narod misli o nas kakor da smo zakrknjeni pristaki avstro-ogrskemu avtokraciji in bi nam bilo ljubše, da se nadaljuje suženstvo človeštva in tudi jugoslovanskih narodov kakor se je vršilo dosedaj?

Da! Tudi v barbertonskih Slovencih živi narodni čut, katerega pa je treba šele zbuditi. Tudi med nami bi lahko imenitno uspevala lokalna organizacija S. R. Z., ki bi po svojih močeh sodelovala z drugimi enakimi organizacijami, ki so danes aktivne v vrstah SRZ. S tem, da se zganemo, da se organiziramo, da se irtvujemo za stvar, ne homo stariši nič drugega kakor našo dolžnost, ki nam jo nalagajo današnji časi prepovedi človečanstva. Ako hočemo, da ho svet smatral za zavedne pristake demokracije, tedaj se moramo organizirati v organizacijo kot je n. pr. Slovensko republikansko združenje, kateremu bi morali posvečiti naše moči, irtvovati naš čas in naša sredstva.

Mesec september ho postal za vedno zapisan v zgodovini ameriških Slovencev in slovenskega naroda, kajti ob 12. do 15. septembra se ho vršila konvencija največje slovenske politične organizacije z zgodovinsko važnim programom. To pa ni bila konvencija samo Slovencev, nego tudi Hrvatov in avstrijske demokracije. Ta konvencija je začetna pot, po kateri se ho nadaljevalo delo jugoslovanske demokracije. Uspeli pa so odvsniti od ljudstva smega, kajti ono je, ki tvori to organizacijo. Če se ho v dovoljni meri zavzelo zanjo, če ji ho posvetilo svoje energije, tedaj homo dosegli to, po čemur streminimo. Zmaga demokracije je zagotovljena sedaj je skrajni čas, da zbudimo vso jugoslovansko javnost za veliko širjo osvobodjenja jugoslovanskih narodov in njihovo združenje v federativni republiko. Nobene slovenske naselbine se bi smelo manjkati v tem boju. Vse bi morale biti zastopane politično in na naš račun bolečino, bi ho lahak, kajti ali homo pred tribunali demokracije ali jasnim ču-

lom in rekli: Napravili smo vse, kar smo mogli, kar je bilo v naših močeh, zato se čimlino opravice ne učitvati sčlove tvojih zmag.

Združimo se v tej važni točki vsi Strankarstvo naj odpade v toliko, v kolikor se moremo zediniti za en skupen cilj. Ako si omogočimo tako združenje za skupna dela, tedaj homo pokazati, da razumemo veliki čas in smo ga izrabili v svoj prid. Naš hoj stremiti po demokratiziranju vsega sveta. Toda naš hoj za demokracijo mora biti večji, kakor pa povprečne ga Američana, kajti v to nas veže dolžnost, ki jo imamo napram našemu, stoletja zatiranemu narodu v domovini.

Apeliramo na vas še enkrat, pustite vse zapreke na strani, ter se združite pod prapor Slov. rep. združenja, ki naj se razvije nad barbertonsko naselbino v znamenje, da smo tudi mi postali aktivni bojovníki za osvobodjenje človeštva pred avtokracijskimi silami.

Frank Boh.

Bentleyville, Pa. — Dela se v tej okolici s polno paro vsaki dan in tudi zaslužni se primerno. Seveda so tudi cene potrebščin višoke, tako da ni misliti na kake posebne prihranke v teh časih.

Tu imamo dva podporna društva: SNPJ. in SDPZ., ki povoli-no napredujeta.

Dne 22. septembra je povozil avtomobil dobro znanega rojaka Anton Srbea. Nesreča se mu je pripetila ob 11. zvečer. Avtomobil ga je vlekel kakih petinajst čevljev daleč. Pri tem mu je polomilo ude in stilo glavo. Pokojni rojak je bil jako agilen na raznih agitatorskih poljih, tako da ga homo težko pogrešali. Zapuša so progo in peterso nedorasihi otrok. Pogreba se je udeležilo članstvo društva Maj. št. 240. SNPJ. Sr. Trojice, N. H. Z. in društvo L. O. O. M. s svojimi zastavami.

Sopoga pokojnika ga. Frančiška Skrbec se vsem udeležencem pogreba, ter prijateljem in znancem prisrčno zahvaljuje za obiske in tolažbo v času nesreče.

Pokojniku bodi lahka mati zemlja, sopogri in prijateljem pa izrekamo svoje sožalje.

Alois Hamar.

POZIV NA SHOD.

Detroit, Mich. — V nedeljo ob 9. dopoldne se ho vršil v gledališču Russell med Kirby in Frederick St. velik javen shod lokalne organizacije Slov. rep. združenja. Slovensko občinstvo vabimo, da se ga udeleži v obilem številu. Poleg slovenskih bodo govorili tudi angleški govorniki. Čuili boste udeležbo o konvenciji S. R. Z. v Chicagu, o rezultata našega dosedanjega dela in naših bodočih nalo-

Odbor lokal. org. SRZ.

BANDIT HANČRAVA OROPA IN BANKO V MINNEAPOLIS.

Kansas City, Kan. — Uninajdi bandit Rosene Lancaster je izpovedal, da Danie Jones, vodja Jones-Lewisove banditske tolpe, namerava izvršiti velik rop v Minnesoti.

Lancaster je rekli, da je Jones videl zamiklirat v nedeljo, ko se je peljal v velikem avtomobilu v Minneapolis. Tam namerava ropati neko banko. Policija je obvestila oblasti v drugih mestih, naj shla je tudi popis bandita. Do sedaj se niso dobili sledi o njem.

SLEPARI DELAJO DOBRO KUPČO Z LARCOVSKIMI LJUDI.

Brenham, Tex. — V malih farmarskih mestih v južnem Texasu delajo sleparji med zamorci dobre kupčije z anileti in drugimi tolimi rečmi, o katerih sodijo vrhovni ljudje, da imajo tajne ale v sebi.

V Dallasu, Tex., so aretirali izobraženega zamorca, nekega C. C. Johnsona, ki je prodajal zamorce take anilete po \$25. Priporočeval jim je, če jih nošjo v vrečki okoli vratu, da jim ne ho treba k vojakom. Če je moral zamorec v armado kljub temu, da je nosil ničvreden anileti okoli vratu, mu je narval, da ho imati odpisčen iz vojaške službe. Kupčija je bila prav dobro, dokler ga niso aretirali in vtačili v zapor.

Ču hočete svobodo, kupite zadolžnice četrtega posojila svobode.

Iz življenja Tomaža Križaja

Povest. Spisal Josip Hrastar.

(Nadaljevanje.)

6. avgusta 188.

Ko sem šel sinoči na izprehod proti Gorenjam, sem zagledal pod klancem velik, težko naložen voz. Konji so počivali, voznik je sedel na obcestnem kamenu ter naslanjal glavo v roke, ki je z njimi objemal svoj bič. Obupal je bil, da bi spravljal voz do daljnjega strmega vrha ter razmišljal, kaj naj počne z vozom, kaj s trudnimi konjema. A na vozu je bilo blago vseh tržanov, ki so komaj čakali, da se jim dostavi. Prihajalo je ljudstvo, menilo se ter hotelo pomagati samo in z lastnimi rokami. Tedaj je pa stopil iz množice odvetnik dr. Raskav. Postal je ter pogledal na voz. Na vozu je bilo tudi njegovo blago in bati se je bilo, da se ne pokvari, ako ne pride pred dežjem do vrha in pod streho, zakaj temni oblaki so se vlačili po nebu. Ker je bilo torej na vozu tudi njegovo blago, zato je imel pravico govoriti. Razprostrl je svoje roke ter povzdignil glas: "Častiti poslušalci! Glejte, ta voz je je običaj, na njem je moje in je vaše blago. Da ne bo škode, ga moramo spraviti naprej. In moja misel je, da bi se dobilo še par konj, ki bi ga pomagali vleči do vrha. Ako bi to ne pomagalo, bi bilo dobro, da se izume stroj, ki bi se priključil spredaj in bi vlekel z lahkoto to težko-pomajstrmejših strminah. In po mojem mnenju bi bilo to najbolje, zakaj stroj bi bil potem vedno pri rokah in bi se prepeljal po tej cesti od vnožja do vrha in od vrha do vnožja. Stroj bi bil pa deželni in bi lahko potiskal blago, ki je naše in ono, ki je Majdetovo in Križajevo. Vse bi se spravilo do vrha. Kdor je zato, da se izume stroj, ki bi vlekel voz odspredaj. Zadolgo je bilo ljudstvo ter vpilo: "Živio dr. Raskav!" Navdušeno se je razšlo in na poti proti domu je mladina vriskala, da je odmevalo daleč v gore. Voz pa je tičal pod klancem, konji so počivali, in voznik je naslanjal glavo ob bič. — Tedaj je prišla druga množica, pohlevni ljudje, sami božjepotniki. Pred njimi je stopal mož s križem na prsih, mlad mož črnih las in kakor ogilje tlečih oči. Obraz mu je rdel, zdravje mu je sijalo z napihjenih lic, in krepke bele roke so bile videti takšne, da bi same spravile voz do vrha. Privzdignil je voznik glavo, razveselilo se mu je oko in oddehnal se je rekoč: "Hvala Bogu, zdaj ste prišli pravi prijatelji, voz bo takoj na vrhu!" Ustavila se je množica, mož s križem je izpregovoril: "Preljubi moji v Kristu! Naložen je voz, ki ga vidite tukaj, z mojim in vašim blagom. Preobložen je in običaj. Treba ga je spraviti do vrha preden začne dež, zakaj oblačno je nebo in bliski se užigajo. Dobro bi bilo, da dobimo par konj, ki ga bo pomagalo spraviti naprej. A še bolje bi bilo, da izumemo stroj, ki ga bo potiskal odzadaj. In po mojem mnenju bi bilo to najbolje, zakaj stroj bi bil potem vedno pri rokah in bi se prepeljal po tej cesti od vnožja do vrha in od vrha do vnožja. Stroj bi bil pa deželni in bi lahko potiskal blago, ki je naše in ono, ki je Majdetovo in Križajevo. Vse bi se spravilo do vrha. Kdor je za to, da se izume stroj, naj vzdigne roko!" In vsi so vzdignili roke in sklenilo se je, da se izume stroj, ki bo potiskal voz odzadaj. Zadolgo je bilo ljudstvo ter vpilo: "Tako je, živio naš gospod!" In ali so dalje svetlečih obrazov in sklonjenih hrbtov, zakaj ali so na božjo pot in nihče se ni več ozrl. — Ko sem šel danes zjutraj mimo, je tičal voz še vedno pod klancem, konji so počivali, voznik je naslanjal glavo ob bič. Opoldne pa je bilo čitati v pohlevnem božjepotniškem glasilu: "Dr. Raskav je na večeršnjem shodu pod klancem hujškal ljudstvo, ki je hotelo spraviti voz do vrha, da naj se izume stroj, ki ga bo vlekel odspredaj, dani je edino pravilno in mogoče, da stroj potiska odzadaj. Dobro vemo, zakaj je tako delal. Volilec, proč z dr. Raskavim ob volitvah!" Velegledni list dr. Raskavega pa je pisal: "Na večeršnjem shodu pod klancem je debelolčni kapelan hujškal ljudstvo, ki je hotelo spraviti voz do vrha, češ, naj se izume stroj, ki bo potiskal voz odzadaj, ko je edino pravilno in mogoče, da se voz vleče s trojem odspredaj. Dobro vemo, zakaj je tako delal. Volilec, proč z gospodom ob volitvah!" Sedaj je večer, pozni večer, voz tiči pod klancem, konji počivajo, voznik tišči bič v rokah in joka. Rad bi stopil k bližnjemu kmetu po par konj, a čaka ti mora strojev, sicer bi ga ubili božjepotniki ali privrženci dr. Raskavega ali pa oboji. Blago na vozu pa gnije in preper, dež lije nanj, toča udarja, in kmalu bo zapadel sneg da ne bo videti iz njega ne ojes in ne konj.

8. avgusta 188.

Težko sem vstal, glava me je bolela in vrtele se mi je pred očmi. Ne pomnim skora, da bi bil spal tako dolgo, a dogodki zadnjih dni so vplivali name s takšno silo, da se me je lotila doslej nepoznana razburjenost in da nisem mogel zatistiti očesa do ranih jutranjih ur. Šele potem so mi zlezle oči skupaj prevelike utrujenosti in treba je bilo, da so jih odprli topli solnčni žarki, ki so se vsuli po mojem obrazu, po moji postelji in po sobi. Nisem mogel biti vesel lepega dne, ki se je nenadoma spel nad okolice, moreča melaholija in nepoznana malodukost se je polastila moje duše. Tako temo, tako dušljivo je bilo v moji sobi, kakor bi iz vseh kotov prihajali nevidni plini, ovičali se mojih nog, vili vise in vije ter se prodirali v moja pljuča. Zadukiti me je hotelo, moje noge so se opotekale. Komaj sem prišel do okna, da sem ga odprl. Sveža jutranja sapa mi je udarila v obraz, kakor mehka hladna roka mi je pogladila vroče čelo. Oddehnal sem se, olajšalo se je v mojih prsih. In tedaj sem pomislil, čemu se razburjam. Ali je potrebno? Ali je vredno? Ali ni res najbolje, da človek pusti vse skupaj, naj gre dalje po započetem tiru? Kdo bo ustavil vlak, ki drči po bregu navzdol brez vlakovodja, brez zavirač, z vedno večjo naglono, z vedno večjo silo?

Naj bo ob tiru še toliko ljudi, ki izteajo roke, ki si pulijo lase, naj jih bo med njimi še toliko, ki samo vpijejo in samo svetujejo, kako bi se dal ustaviti! Oj domovina, polovica tvojega imetja je na onem vozu pod klancem, ki se ne more sam giniti nikamor, druga polovica je v tem vlaklu, ki drči in drči navzdol in se ne da ustaviti, zakaj same besede še niso zastirle poti niti martinčku, da ne bi dospel nevarno v grobljo na nasprotni strani! Ali nima prav Strel s svojim pesimizmom, s svojo krvavo ironijo. Človek bi obupal! — Toda ne, še je čas, saj je šele začetek, saj je šele nastopila ta nova struja! Ali niso še trdne naše roke in zdrave naše prsi? Ali nimamo med seboj Majdeta, ki je čist kot solnce in delaven kot čebela? Pripravimo ga, da stopi na plan, da zapusti svojo samotno in stopi na vidik, ki bo z njega zadonela njegova beseda kot grom, ki bo z njega pokazala njegova roka, kje in kako je treba prijeti in ki bo prišla najprej tudi sama. Počasi in zamišljeno sem stopil danes v urad. Komaj sem stopil k svoji mizi, že je bil pri meni sodnik. Obraz mu je bil temen in glas osoren, ko mi je dejal: "Slišal sem, gospod kancelist, da se preveč pečate s politiko. Pustite to drugim, za državne uradnike to ni! Svaril sem vas!" Odšel je, ne da bi se ozrl. Opoldne sem ga videl, kako je zavil v lepo hišo poleg cerkve, in na pragu ga je z ljubeznjivim smehljajem sprejel mladi človek, ki je zadnjič vodil božjepotnike mimo težko obloženega voza pod klancem. Stisnil mu je roko, in vrata so se zaprla za njima.

Ha, sedaj sem prost, popolnoma prost! Sodnikove besede so me hipoma osvobodile vsega dela. V urad bom hodil točno in natančno, sedel bom in pisal bom, a ko končam, stopim k oknu in zapalim si cigareto, zakaj sedaj se spodobí, da se navadim tudi pušiti, sedaj, ko sem tako velik gospod, da mi ni treba misliti na drugo, kot da pomagam kolikor mogoče mnogo uradnega papirja, da sedim, za kratek čas pišem in pušim. Sedaj tudi lahko natančno izračunim, kdaj se oženim, zakaj to spada tudi k kvarjenju uradnega papirja, k sedenju, k pisanju in pušenju. In to se bo zgodilo tem lažje, ker je moje srce mehko, dovzeto za ljubezen in vso lepoto, in ker bi mi niti izbirati ne bilo treba, ako bi jih smel vzeti vse, kar jih je na prodaj v trgu in okolici. Toda proč s tem! Sam ne vem, kako se je moglo zgoditi, da se je prvi dan mojega prihoda semkaj iztegnila moja roka tako nenadoma in samoobsebi proti Mileni, sam ne vem, kako se je moglo potem moje srce tako tesno okleniti Marice! Obe sta podobni iz mojih nekdanjih sanj, različni po svoji zunanosti, enaki si po duhi. Obe poznam že izza mladih dni, dsi sem mislil do zadnjega časa, da je samo ena! In zato se je zgodilo, da so se strnila naša pota. Da pogrešam Mileno, ko sem pri Marici, da pogrešam Marico, ko sem pri Mileni. Kaj bo iz tega? Sedaj šele čutim, da mi izginjajo realna tla izpod nog, da mi izginja opora, ki se nanjo naslanjam, da zdravi in praktični ljudje.

DRUGI DEL.

Uspehi.

I.

Burja je pihala preko rjavih poljan, zaškripala so vénsi stara debela, zamajale so se veje, toda posebno huda ni bila, kakor bi bila že od starosti opešala. Nikjer ni bilo še snega tisto leto, dsi je minila že polovica zime. Svetlo je sijalo solnce kakor poleti, in da ni bilo tisto malo burje, bi bili njegovi žarki raztaljati še oni drobni led, ki se je napravil pred nekoliko dnevi ob robih posameznih mlak okoli Brinja. V teh žarkih se je kopalo dan na dan Brinje, so se svetle strehe belih hiš, je blestela cerkev s svojim visokim zvonikom. Ti žarki so privabili iz tal teloh in celo trobentice po rebrih, izpod suhe prepelele trave po obsojnih obronkih je prisvetil mladi svinliti mah, da so se videle od daleč velike zelene preproge, kakor bi jih bila tja pričarala prihajajoča pomlad. Odzvonili so bili božični prazniki, nastopilo je novo leto in nagibal se je že predpust, a nihče ni mogel pojmiti, da je letošnjo zimo že vse to minilo, da je že vse bilo. Bila je sicer prijetna, toda nekam čudna in srčno tesnobo zbujajoča laž, ki je z njo letos lagala narava sebi in svojim stvarim. "Kakor upognjena in nagubana starica, ki si nadene deviško kratko krilce, svetle nogavice in širokokrajevni slamnik z zeleno rožo in ki si po barva sive, redke lase, prav takšna se mi vidi letošnjo zima," je dejal nekega dne Tomaž Križaj Majdetu. "Tega ne morem videti, vsaka reč naj bo ob svojem času!"

Že nekaj časa je bil Tomaž Križaj vedno zamišljen in potr. Bilo je, kakor bi ga bilo minilo vse veselje na svetu. Ne kakor mož v najlepših letih, sklonjen je hodil kakor starec, in njegovo oko je izgubilo mladeniški sijaj. Razburila ga je najmanjša nepravilnost, da se je posedel s stola na stol in dirjal iz kota v kot: Ko je sedel zvečer sam doma v svoji sobi, je navadno podpiral glavo v roke in ni se mu ljubilo delati. Strel je prihajal semtertja k njemu v sobo, sedel na stol za peč in si zapapil pipo. Navadno ni govoril ničesar, puhaj je samo velike in goste oblake dima pod strop, zamišljeno, zrl za njimi ter vénsi pogledal prijatelja. Toda v teh pogledih je bilo mnogo, česar bi ne bil zapazil površni opazovalec. Ali kadar se je slučajno srečal tak pogled s Križajem, je ta umel njegov pomen. Podala sta si nato roke in se razšla brez vsake besede.

Nekega večera sta zopet tako sedela. Molk je bil v sobi kakor po navadi, od peči je prihajala mehka, božajoča toplota, proti stropu so plavali dimovi kolobarji, a na okno je rahlo, komaj slišno trkala burja.

Tedaj je v kuhinji nekaj zaropotalo. Zaslišal se je zatogel, mozeg pretresujoč glas, takoj nato glasen otroški jok. Strel je prebledel in planil kvišku. Pipo je s streseno roko in naglo postavil v kot ter hitel v kuhinjo. Za njim je stopal Križaj.

(Nadaljevanje.)

Čiščenje in precejanje vina.

Če se vino kljub večkratnemu pretakanju naravnim putem noče očistiti, ali pa, če hočemo neravno čiščenje vina pospešiti, tedaj vino lahko čistimo umetnim potom.

V to svrhu imamo dva pripomočka, in sicer čiščenje v ožjem zmislu besede in precejanje ali filtriranje vina. Razloček med obema načinoma je ta, da je pri čiščenju vino pri miru in da v njem s pomočjo čistila povzročamo neko fino mrežico, ki padajoča na dno sode, v vinu se nahajajočo nesnago s seboj potegne — dočim pri precejanju mreže, ki zadržuje nesnago, stoji pri miru, in vino se čez njo pretaka. Nesnaga obvisi na dotični mreži, ki je lahko iz razne snovi.

Iz tega sledi, da pri čiščenju vino bolj miruje kakor pri precejanju, da bo torej zlasti za stara vina čiščenje bolj prikladno kakor precejanje, zlasti kakor precejanje, v odprtih cedilih, kjer se vino bolj utruji (ubije). Čiščenje vina se dalje lahko izvrši brez posebne priprave, dočim je za precejanje vina potreben poseben stroj. Kočno je pa tudi umljivo, da gre precejanje bolj hitro od rok in da je manj odvisno od kakovosti vina, kakor čiščenje, ki ga ne sprejme vsako vino rado.

Zato se dandanes v večjih vinških trgovinah, sploh v večjih kleteh, navadna namizna, zlasti mlada vina skoraj izključno le preceja in se čistijo navadno le s staro fino, zlasti buteljska vina.

Čistijo se pa tudi taka vina, ki se jim misli vzeti kak tuj duh, tuj okus ali tuja barva, ker imajo nekatera čistila to lastnost, da take snovi vinu odtegnajo.

Da je čiščenje in precejanje uspešno, je prvi pogoj ta, da je vino popolnoma pokipelo in da je zdravo, to je, da nima v sebi kakih bolezní.

Vino, ki ima na pr. še večje množine sladkorja, bo po čiščenju ali precejanju zopet kmalu motno, ker kipele glivice, ki ostanejo deloma tudi po preceeditvi v vinu, njegov sladkor razkrajajo in vino stem kalijo. Če vino še kipi, se sploh ne da čistiti, ker pri kipeanju tvoreča se ogljikova kislina ovira, da bi se čistilo na dno poleglo.

Posebno radó se po precejanju ali po čiščenju skali vino, ki ima to napako, da na zraku rjavi ali nateguje. Tako vino je treba, preden se preceedi, ozdraviti (stanovino napraviti) z natrijevim bisulfitom (5 g na 100 l) in, ko je precejeno, pretočiti v dobro zažveplan sod.

Da se prepričamo, ali je vino za čiščenje, oziroma precejanje sposobno, ga pustimo 2—3 dni, da stoji v odprtem kozarcu. Če se v tem času znatno ne zgosti ali ne zrjavi ali pa nasprotno, če se od vrha učisti, je pričakovati dobrega uspeha pri čiščenju ali pri precejanju.

Končno bodi omenjeno, da mnogi nerazsodni in stvari nevedni ljudje mislijo, da čiščenje ali precejanje škoduje kakovosti vina. — Kdor je le enkrat videl o no blato, ki n. pr. pri precejanju obvisi na precejalnih mrežah, ta se bo gotovo takemu napačnemu nazoru le smejal in bo pomnoval nevedneža, ki smatra blato v vinu za kaj zlahkega.

Čiščenje vina.

Če hočemo vino čistiti, rabimo kako čistilo, ki ga moramo v vino pomešati. To čistilo pa mora biti tako, da se, ne da bi vinu kaj slabega dalo ali kaj dobrega vzelo, v njem zopet na dno poleglo in da potegne vso v njem nahajajočo nesnago (odmrle glavice, kristalčke vinskega kamna, strjene beljakovine itd.) s seboj na dno sode.

Takih čistil imamo veliko. Najbolje hočem le najnavadnejša.

Želatina (šolca ali francoski lim).

Želatina ali žolca je fin, čiščen lim, ki mora biti brez duha in okusa. Dobiva se v trgovini v tenkih svetlih listkih (kuhinjska želatina), ki pa ni pripravna za čiščenje vina, ali pa posebno za čiščenje vina pripravljena v obliki rjavih tablic v teži okoli 30 g (3 dkg). Najboljša je francoska želatina "Lainé".

Ker je žolca lim, se rada na vlažnem kraju mehča in gnije.

Hraniti jo je treba v zaprti posodi na suhem.

Kako učinkuje želatina.

Želatina se v vodi lahko topi in v vino pomešana se strdi s česlovino ali taninom. Česlovina se nahaja v vsakem vinu, zlasti pa v trdem, trpkem (zagatn.) vinu, ki je kot most dlje časa kipeło na tropu in je pri tem iz njega izvlečlo česlovino.

S česlovino napravi v vino pomešana želatina fino, prahu podobno usedlino, ki splava deloma naprej na površje in potem valed teže polagoma pada — kot kaka fina mreža — na dno sode. Pri tem potegne vso v vinu plavajočo nesnago (blato) s seboj na dno sode.

Da torej želatina učinkuje, mora biti v vinu raztopljene dovolj česlovine. V vinih, ki so dlje časa (3—4 dni), na tropu kipele, je navadno dovolj česlovine, v vinih pa, ki so po novem načinu pripravljena (brez kipeanja na tropu) je česlovine premalo in jo je treba dodati, najbolje že 2—3 dni pred čiščenjem. Kemijako tista česlovina se dobiva v trgovini v obliki lahkega, rumenkastobelega prahu. Navadno se je vzame polovico do dve tretjini toliko, kolikor želatine, in se ali naravnost v vino pomeša, ali pa poprej v finem spiritu raztopi in potem šele v vinu primeša.

Kako se čisti z želatino.

Želatina se za čiščenje pripravi takole: Najprvo se odtehta, in sicer se vzame na vsak hektoliter (100 l) 10—20 g (navadno 10—12 g) želatine. Nato se kar v celih tablicah namoči za 24 ur v mrzli vodi. V tem času se sicer kakor kost trda želatina toliko omehča, da je mehka kakor mlo (žajfa).

Potem se mrzla voda odlije, želatina se zreže na drobne koščke in se polije z gorko vodo (na vsakih 10 g zadostuje 1 kozarec vrele vode) in se potem toliko časa s kakim žlico meša, da se raztopi. Nato se raztopina pusti, da se nekoliko ohladi, in se z njo čisti na naslednji način:

Raztopina želatine se vlije v čist škaf in se ji dodene po množini želatine 2 do 5 l vina. Potem se vzame snažna, obeljena (torej brez skorje) in z vrelo vodo poparjena brezova metlica in se z čistilo toliko časa meša in premeta, da postane belo in gosto kakor smetana. Nato se zopet dodene nekaj vina in se zopet dobro meša in premeta. To se ponavlja tolikokrat, da se je med mešanjem čistila in dolivanjem vina napravil poln škaf smetani podobne tekočine. Dobro je potem to čistilo še večkrat preliti iz škafa v škaf, da se napravi lepa, gosta pena, kajti čim bolj fino je čistilo premešano, tem rajše ga vino sprejme.

Ko je čistilo pripravljeno, je treba najprej iz sode kjer se nahaja za čiščenje namenjeno vino, eden ali dva škafa vina odvzeti, da gre razpenjeno čistilo v sod.

Potem se čistilo s pomočjo lija nalije v sod in se tukaj dobro premeša.

Pri majhnih sodih je najbolje če sod zamašimo in ga semintja valjamo (kotamo), pri večjih sodih pa navadno rabimo kak kol, ali pa — kar je veliko boljše — mešanico — ki se z njo jako temeljito zmeša. Pri zelo velikih sodih se vino na ta način pomeša s čistilom, da se vino zdolaj (pri pipi) odzaka in zgoraj (pri vehi) zopet v sod vlija.

Samoočisti je umevno, da vino ne sme imeti veliko kalcija ali pa ležati še čelo na drožah. Če torej vino pred čiščenjem ni bilo že dolgo (2—3 mesece) ali pa morda še nikoli pretočeno, ga je poprej treba pretočiti, preden se čisti, da se kalcij ali drože iz njega odstranijo. Vendar pa mora vino po pretakanju vsaj en teden mirovati, preden se čisti, da se v njem valed iz zraka navzetega kalcija izločijo vse one tvarine (zlasti beljakovine), ki nanje kisik vpliva.

Ko smo vino v sodu s čistilom dobro premešali, zalijemo sod do vrha z odzvetim vinom in sod dobro zabijemo. Pri zalivanju se vedno na sod s kladivom potrkava, da se pena hitreje poleglo.

Trkanje na sod se ponovi še drugi in tretji dan. To ima namen, da se čistilo, ki se drži še zgoraj dog v sodu, od njih odbije, da hitreje in popolno pade na dno.

Potem pustimo sod vsaj 10—14 dni popolnoma na miru, da ima čistilo priliko poleči se na dno sode. Nato sod previdno (z neko-

liko odprto veko in pipo, da nam zrak v pipi čistila ne premeša) nastavimo, ga pustimo še en dan pri miru in potem šele pretočimo čisto vino v nekoliko zažveplan sod (dva azbestna žveplena travkova zadostujeta za 6 do 8 hl vina).

Če se vino ni dosti očistilo; ne žveplamo, ampak vino samo pretočimo, dodenemo koj tanina (česlovine) in čiščenje teden pozneje ponovimo. Navadno se pri drugem čiščenju očisti vsako vino, ki je brez napak (zlasti če ni sluznato ali vlačljivo).

Več kakor tri tedne se ne priporoča pustiti vino, da bi ležalo na čistilu, ker bi se lahko zgodilo, da prične čistilo v vinu gniti in vino pokvari.

V katerih slučajih rabimo želatino za čistilo.

Želatina jemlje vinu česlovino, barvo in nekoliko tudi duh. Iz tega sledi, da bomo želatino rabili le pri navadnih, namiznih, belih, in mladih vinih, ki nimajo nikakega posebnega vonja (evetice).

Zlasti dobro bo želatina vplivala na trda, zagatna (česlovine bogata) vina, ki se jim z večkratnim, ožir bolj močnim čiščenjem z želatino vzame trdi (trpki), neprijetni okus. Opomnim pa, da se čez 20 g želatine naenkrat ne priporoča vzeti, ker drugače čistilo rado v vinu obtiči. Bolje je torej pri takih vinih čistiti 2—3 krat z manjšo množino želatine, kakor vzeti vso naenkrat.

Dalje bo tudi takemu vinu, ki je navadno rjavorumene barve, želatina vzela nekaj barve, valed česar bo vino bolj svetlo, torej lepše barve.

Iz tega vzroka čistimo večkrat z želatino sploh ona vina, ki jim hočemo vzeti neprijetno barvo. Nasprotno pa z želatino ne čistimo rdečih ali črnih vin, ker bi pobledela.

Ker želatina vinu rada jemlje tudi duh in okus, jo rabimo zlasti tam, kjer hočemo iz vina odstraniti tak duh (po pustem, plešnivem sodu, po žganju, hrastovem lesu itd.).

(Dalje prihodnjé.)

NAZNANILO IN ZAHVALA.

Vsem cenjenim prijateljem in znancem želim, naznaniti, da mi je nemila smrt ugrabila mojo drago soprogo

KATARINO HABIANICH.

Najlepša zahvala vsem članom društva šte. 47 SNPJ. kakor tudi članom socialističnega kluba št. 67 za krasne darovane vence, ki ste jih položili na krsto pokojnice Katarine Habijanich, lepa hvala vsem ki ste se udeležili pogreba in jo spremlili k zadnjemu počitku. Hvala vsem, ki so kaj pomagali in me tolažili v tej žalostni uri. Tebi pa draga skrbna žena in mati naj bude lahke zemljice, počivaj mirno!

Zalujoči ostali: Frank Habianich, soproga, F. Viktor, sinček.

Naročniki! Pozor!

Poštni zakon zahteva, da je vaša naročnina plačana vnaprej. Znamenje (Oktober 15-18) pomeni, da vam naročnina poteče na ta dan. Ponovite jo pravočasno, da se vam lista ne vstavi. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, pošite nam dopisnico stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri njih lahko plačate naročnino.

Z novim letom bo naročnina površena in sicer iz \$3.00 na \$4.00. Sedaj je še čas, da se naročite po stari ceni. Na delo!

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO "PROSVETA".

2857 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.